

КНИГА, ВЕЛЬМИ ВАРТА УВАГИ

Тетяна Кара-Васильєва відома як один з провідних дослідників українського народного мистецтва, передусім вишивки. Нею опубліковані такі капітальні дослідження, як "Полтавська народна вишивка" (1983), "Українська вишивка" (1993), "Сучасна українська вишивка" (1993) та інші, щоразу корисні для науки розвідки. Нова праця Кари-Васильєвої, хіба не найфундаментальніша з її монографій, присвячена темі, яку вона обрала для себе, як головну: "Літургійне шитво України XVI—XVIII ст. Іконографія, типологія, стилістика". В основі книги багаточисний матеріал (понад тисяча творів, виконаних у різних осередках), накопичений протягом багатьох років по всіх музеях України, архівах, приватних колекціях. На ґрунті цього матеріалу авторові щастить зробити переконливі висновки. Вартість монографії полягає в тому, що в ній докладно, вперше в нашому українському мистецтвознавстві, розглянуто іконографію, типологію і стилістику українського церковного шитва, виявлені його національні особливості. До творів літургійного шитва належать напрестольні покриви, воздучи, якими вкриваються Святі дари, облачення священнослужителів і катапетасми. У символічній формі сукупність полібних творів охоплює все життя Христове. Певною мірою у композиціях цих типів відбилася і національно-визвольна боротьба українського народу.

Як правило, рисунок виконувався у церковному шитві художником-іконописцем, а виконання належало майстрині-гаптарці. Відповідно на стилістику творів впливали засоби іконопису і гравюри, а також специфічна техніка гаптування. Ці впливи не протирічили один одному, гармонійно взаємодіяли, утворюючи органічний синтез.

Дослідження Кари-Васильєвої новаторське. У попередніх публікаціях воно штучно відокремлювалося від інших видів мистецтва, пов'язаного з церквою. Крім того, у новій книзі Тетяна Кара-Васильєва вперше продемонструвала високу художню вартість матеріалу, який розглятався досі виключно в етнологічному аспекті. Вкрай доречно проведені автором зіставлення українських пам'яток з аналогічними творами православних країн. Сюжети композицій плашанців розкриті переконливо, суттєву допомогу у визначенні атрибуцій подала авторові документи з архівів України та зарубіжних країн. Серед досліджуваних творів є чимало таких, в яких пощастило виявити особливості почерку конкретних майстринь, і те, що їх об'єднує, визначається місцем і часом виконання.

Нова праця невтомної дослідниці суттєво збагачує скарбницю українського мистецтвознавства. Можна твердити, що стане вона у великій пригоді не лише дослідникам українського шитва, а й всім, хто прагне над ними чи іншими проблемами історії українського мистецтва. Єдиним недоліком шойно виданої монографії є відсутність кольорових репродукцій, що цілком пояснюється складною ситуацією в нашій видавничій галузі.

З'явилась нещодавно і ще одна праця Тетяни Кари-Васильєвої — посібник для практичного використання "Українська народна вишивка". Так перекинула вона місток між давщиною і сучасністю. Але для сучасних майстринь і її науково-теоретичний доробок вельми корисний. Побажасмо ж Кари-Васильєвій нових творів, успіхів у її видавничих справах, таких важких в наш час.

Платон БЛЕЩКІЙ

Київ

ЩЕ ОДНА ЗУСТРІЧ ІЗ СТЕПАНОМ МУЗИЧЕНКОМ

*Зібрання творів С. М. Музиченка та спогадів про нього
Упоряд. Музиченко Я.*

К., Логос, 1996. — 335 с.

Книжка своєрідна за структурою, унікальна за змістом. З неї постає поет, прозаїк, журналіст (з 1980 — член Спільки журналістів України), музикант, художник (з 1983 — член Спільки художників колишнього СРСР як мистецтвознавець), етнолог, педагог, співробітник журналу "Народна творчість та етнографія" (з 1973 до останнього дня життя його відповідальний секретар).

Природа була прихильною до Степана Музиченка (01.01.1935 — 11.03.1993). Вона подарувала йому щедрю душу, наділила гронном талантів. Він залишив світі виразний слід у культурі. І світлу пам'ять про себе. Жив для людей. Україну любив. Не рекламував свого патріотизму.

Крізь усе життя проніс любов до рідного села Макіївки, ні на мить не забував наро-